

Министарство здравља и социјалне заштите
Републике Српске
Ministry of Health and Social Welfare
of the Republic of Srpska

ПОЛИТИКА ЗДРАВЉА МЛАДИХ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ за период 2008. до 2012. године

Youth Health Policy of Republika Srpska for the period from 2008 to 2012

Влада Републике Српске | Republic of Srpska Government
МИНИСТАРСТВО ЗДРАВЉА И СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ | MINISTRY OF HEALTH AND SOCIAL WELFARE
www.vladars.net

Садржај

Contents

Увод	5	Introduction
Основне карактеристике здравственог стања младих, мјере и активности у рјешавању здравствених потреба младих	7	Basic characteristics of youth health condition, measures and activities in solving health needs of the young people
Општи циљеви	9	Overall goals
Специфични циљеви	10	Specific goals
Пристап здравственој заштити	10	Access to health care
Унапређење здравствених услуга прилагођених потребама младих	11	Promotion of health care services adjusted to the needs of young people
Формално и неформално образовање	12	Formal and informal education
Унапређење здравља младих	13	Youth health promotion
Посебно осјетљиве групе младих	13	Especially vulnerable youth groups
Млади са инвалидитетом	14	Young people with disability
Информисање	15	Informing
Укључивање локалне заједнице	15	Local community inclusion
Истраживања, мониторинг и евалуација	16	Researches, monitoring and evaluation
Фондација и национални координатор за здравље младих	17	Foundation and national coordinator for youth health
Извори финансирања	18	Sources of financing

УВОД

Политика обезбјеђује свеобухватно унапређење стања у области здравља младих, које је у жижи интересовања младих, а у складу са циљевима дефинисаним у документу усвојеном од Народне скупштине Републике Српске: Програм здравствене политике и стратегије за здравље у Републици Српској до 2010. године (Службени гласник РС, 56/02), поглавље V, циљ 2. Здрава омладина, а односи се на бригу о унапређењу здравља младих у узрасту од 16 до 30 година; Омладинска политика Републике Српске (2006. година). Стратегију за здравље младих и програме за реализацију Политике доноси Влада Републике Српске, на приједлог Министарства здравља и социјалне заштите Републике Српске, уз активно учешће у изради Министарства за породицу омладину и спорт, Министарства просвете и културе и представника омладине и младих.

Introduction

The Policy ensures a comprehensive enhancement of the situation in the field of youth health which is in focus of the young people interest, and in line with the goals defined in the Document adopted by the National Assembly of Republika Srpska. Health Policy Program and Youth Health Strategies in Republika Srpska until the year of 2010 (Official gazette of RS, 56/02), Chapter V, Goal 2- Healthy youth, which concerns the health improvement of the young people from 16 to 30 years of age; Youth Policy of Republika Srpska (the year of 2006). Youth Health Strategy and Programs for the Policy implementation are passed by the Government of Republika Srpska upon the proposal of the Ministry of Health and Social Welfare of Republika Srpska with an active participation in their drafting by the Ministry Family, Youth and Sport, the Ministry of Education and Culture and the youth and young people representatives.

Брига о здрављу младих је од општег интереса за Републику Српску. Здравље представља основни предуслов укупног развоја друштва, оно је одговорност свих као појединаца, породице, заједнице и државних институција. Промовисање здравог развоја младих људи у другој деценији њиховог живота је једна од најважнијих инвестиција коју било које друштво може провести. Међународна стратегија Уједињених нација (1995) – Свјетски програм акције за младе (старости 15 – 24) до 2000. године и даље – почела је заједнички напор да се ефикасније ријеше проблеми младих људи и да се повећају прилике за њихово учење у друштву. Политика је базирана на основним принципима и вриједностима истакнутим у међународним документима у области јавног здравља.

Политика обухвата циљеве и активности које ће допринијети успостављању одговорног система здравствене заштите који има разумијевања за младе; који промовишу програме и услуге који узимају у обзир питања равноправности полова; који су наклоњени младима; који промовишу побољшан приступ младих услугама система здравствене заштите укључујући и вулнерабилне групе и младе жене; који помажу укупном унапређењу здравља младих.

Политика је инструмент за мобилизацију не само здравственог сектора, већ и читавог друштва у очувању здравља младих, у рјешавању проблема и савладању изазова за здравље са којима се суочавају млади људи и спречавању понашања које је ризично по здравље младих.

Youth health care is the issue in the general interest of Republika Srpska. Health is a basic precondition for the overall development of the society; it presents responsibility of all of us as the individuals, family, community and state institutions. Promotion of healthy development of the young people in the second decade of their life is one of the most crucial investment for each society. The United Nations International Strategy (1995) – the World Program of Action for Youth (between 15 and 24 years of age) until the year of 2000 and onwards – initiated the joint effort for a more efficient solving of the youth problems and increasing of the opportunities for their participation in the society. The Policy is based on the fundamental principles and values stressed out in the international documents pertaining to the public health field.

The Policy encompasses the goals and activities that will contribute to the establishment of an accountable health care system that recognizes the problems of the young people; that promotes the programs and services which take into consideration the gender issues; young people friendly programs; the programs that promote a better approach of the young people to health care services including vulnerable groups and the young women; that facilitates an overall promotion of youth health.

The Policy is an instrument for an overall mobilization, not only of the health sector but also of the overall society in preservation of the young people's health, in solving their problems and overcoming the challenges for health that young people face, as well as an instrument for prevention of behavior that constitutes risk to the health of the young people.

Основне карактеристике здравственог стања младих, мјере и активности у рјешавању здравствених потреба младих

Рат и околности послије рата у којима живе грађани Републике Српске оставиле су немјерљиве посљедице на многе области и сфере друштвеног живота. Нарочито су млади осјетљиви на ефекте које је проузроковао рат, што је довело до наглог погоршања услова за њихов живот и чиме смо добили генерацију младих чије је здравље угрожено. Водећи ризици по здравље младих су све већа злоупотреба дувана, алкохола, опојних дрога, висок ниво повреда, лоше ментално здравље са све вишом стопом поремећаја понашања, болести зависности, депресије, самоубиства и убиства, све већим порастом сексуално преносивих инфекција, ниском стопом контрацептивне заштите и друго. Истраживања која су обављена у Републици Српској указују: Да је око 50% младих изгубило неког из породице или неког блиског; конзумирање дуванских производа, око 39% младих чине пушачи; алкохол никада не конзумира 37,5% младих, око 40% младих понекад пије, док око 21% младих чешће конзумира алкохол; 15,8% мушкараца и 6,8% дјевојака има искуства са узимањем дрога; 66% младих, према одређеним подацима, одобрава секс прије брака; с таросни распон за прво сексуално искуство је између 16 и 20 година; најчешћи узроци смртности код младих јесу повреде и тровања; самоубиства и убиства су у сталном порасту; чак 87% младих сматра да је

Basic characteristics of youth health condition, measures and activities in solving health needs of the young people

The war and post war conditions of living of Republika Srpska citizens left the immeasurable consequences in many fields and spheres of social life. In particular, the young people are sensitive to the effects caused by the war, which have led to a sudden deterioration of living conditions of young people which generated a youth generation with health condition at risk. The leading risks in regards to the health condition of the young people are as follows: increase in use of tobacco, alcohol drinks, narcotics, high level of injuries, bad mental health with high rate of behavioral disorders, addictions, depressions, suicides and homicides, increasing number of sexually transmitted infections, low rate of contraceptive protection use and other. Studies that have been published in Republika Srpska indicate the following: about 50% of the young people have lost some family member or some close relative; as for consumption of tobacco products: about 39% young people are smokers; 37,5% young people have never consumed alcohol, about 40% young people drinks sometimes, while around 21% young people frequently consume alcohol; 15,8% men and 6,8% young girls have experienced drugs; 66% young people, according to certain data, approve sex before marriage; age range for the first sexual experience is between 16 and 20 years of age; the most often causes of death with young persons are the injuries and poisonings; suicides and homicides are in constant

потребно отворити савјетовалиште за младе у мјесту у којем живе.¹

У оквиру пројекта Здравље младих на Балкану (2006-2009), који финансира Канадска агенција за међународни развој (CIDA), проведено је истраживање о актуелном стању у Републици Српској у рјешавању здравствених потреба младих. Истраживање је показало да се питањима здравља младих баве, многе институције Републике Српске (Парламент, Влада, Скупштине градова/општина, Јавне и приватне здравствене установе, социјалне установе и друге), организације младих, локалне и међународне невладине организације, медији и друге институције цивилног друштва. Ова заинтересованост различитих актера резултирала је низом активности у пољу здравља младих. Циљ ових истраживања био је да се направи преглед информација о “добрим” праксама када је у питању здравље младих, сагледају институције и капацитети који се баве питањима здравља младих, истражи заинтересованост (сензибиланост) здравствено-социјалног система, невладиног сектора, школско-образовног система и медија за питања која се односе на здравље младих у Републици Српској. Важно је нагласити да здравље младих захтјева уравнотежен, мултидисциплинаран и интегративни приступ који захтјева координацију свих тијела укључених у те активности, као и свих нивоа власти Републике Српске и локалне власти, невладиних организација, вјерских заједница и различитих грађанских иницијатива на том подручју. Већу пажњу треба посветити развијању боље сарадње владиних и невладиних организација, те судје-

increase; even 87% young people think that it is necessary to open counseling centre for young people in a place where they live.

Within the Project of Youth Health on Balkan, financed by the Canadian Development Agency (CIDA), the survey has been conducted on the current situation in Republika Srpska in regard to youth health problems solving. The survey has shown that many institutions of Republika Srpska (Parliament, Government, Municipal/Town Assemblies, public and private health institutions, social institution and others) have been engaged in youth issues. Additionally, there are youth organizations, media and other institutions of civil society. This interest on the part of various stakeholders have resulted in a series of activities in the field of youth health. The goal of these surveys was to make an overview of information on „good” practices in youth health field, to list the institutions and capacities dealt with the youth health issues, to look into the interest (sensitivity) of the health-social system, non-governmental sector, school-educational system and media for the issues related to youth health in Republika Srpska. It is important to point out that youth health needs a balanced, multidisciplinary and integrated approach which further requires a coordination among all bodies included in these activities, as well as the authorities of Republika Srpska and local authorities at all levels, non-government organizations, religious communities and various civil initiatives in this field. A bigger attention should be paid to a better development of cooperation between the government and non-government organizations and the participation of the non-government organizations’ representatives in the coordi-

¹ Омладинска политика Републике Српске

ловању представника невладиних организација у координационим тијелима на нивоу Републике Српске и локалном нивоу. Потребно је поштовати већ постојећа законска рјешења, а која имају директан утицај на здравствено стање младих (забрана точења алкохола малољетним лицима, забрана пушења на јавним мјестима, рекламирања дуванских и алкохолних производа и сл.).

Снажан корак ка остварењу овог циља је усвајање Политике о здрављу младих Републике Српске за период од 2008. до 2012. године.

Општи циљеви

Свјесни тренутног стања и потреба у области здравствене заштите младих као посебно осјетљивог дијала становништва, те поштујући начела једнакости, равноправности и доступности без обзира на пол, расу, етничку, религијску и територијалну припадност, образовање, здравствено стање и социјалноекономски статус, а опредјељујући се за здраву омладину, Република Српска се залаже за:

1. Свеобухватно унапређење здравља младих.
- Постизање једнаких услова за здравље младих без обзира на разлике према полу, раси, етничкој, религијској, територијалној припадности, образовању, здравственом стању, социјалном и економском статусу.
2. Преусмјеравање традиционалног-клиничког приступа ка савременим приступима здравственој заштити младих.
- Орјентација на промоцију здравља и превенцију болести, интерсекторску сарадњу,

nating bodies at the local level and the level of Republika Srpska. It is necessary to comply with the existing legislation which has a direct impact on youth health condition (prohibition of alcohol serving to the under-age persons, prohibition of smoking at public places, ban on tobacco and alcohol products' advertising, and the like).

Adoption of the Youth Health Policy for the period from 2008 through 2012 presents a big step forward in achieving of this goal.

Overall goals

Being aware of the present situation and needs in health care of the young people as a particularly sensitive group of population, and honoring the principles of equity, equality and accessibility regardless of sex, race, ethnic, religious and territorial affiliation, education, health condition and socio-economic status, aimed at healthy youth, Republika Srpska is committed to:

1. Overall improvement of youth health.
- To achieve the equal conditions for youth health regardless of the differences pertaining to sex, race, ethnic, religious, territorial affiliation, education, health condition, socio-economic status.
2. To redirect the traditional-clinical approach to a modern approaches in youth health care.
- To put focus on health promotion, health prevention, intersectoral cooperation, health institutions sensibility for youth needs, inclusion of the community, active participation of the young people in planning and developing of an individual responsibility for health.

сензибилизацију здравствених установа за потребе младих, укључивање заједнице, активно учешће младих у планирању и развоју индивидуалне одговорности за здравље.

Специфични циљеви

1. Приступ здравственој заштити
2. Унапређење здравствених услуга прилагођених потребама младих
3. Формално и неформално образовање
4. Унапређење здравља младих
5. Посебно осјетљиве групе младих
6. Млади са инвалидитетом
7. Информисање
8. Укључивање локалне заједнице
9. Истраживања, мониторинг и евалуација
10. Фондација и национални координатор за здравље младих

Приступ здравственој заштити

Република Српска ће:

- Унапредити приступ здравственој заштити за све младе без обзира на разлике према полу, раси, етничкој, религијској, територијалној припадности, образовању, здравственом стању, социјално-економском статусу.
- Прилагодити рад здравствених установа у складу са разноврсним потребама младих, увести нове приступе и методе рада у здравственим установама, олакшати приступ

Specific goals

1. Access to health care
2. Improvement of health care services adjusted to the needs of young people
3. Formal and informal education
4. Youth health promotion
5. Specially vulnerable youth groups
6. Young people with disability
7. Informing
8. Local community inclusion
9. Research, monitoring and evaluation
10. Foundation and the National Coordinator for Youth Health

Access to health care

Republika Srpska will:

- Promote the access to health care for all young people regardless of their sex, race, ethnicity, territorial affiliation, their education, health status, and their socioeconomic status.
- Adapt the work of health institutions to the variety of needs of young people, introduce the new approaches and methods of work in the health institutions, facilitate the access and flow through health care system by developing an integrated system sensitive to the provisions of health care services to the young people.
- Ensure that the health care services for the young people be approachable, easily available, confident, affordable and of high-quality.

и кретање кроз здравствени систем развојем интегрисаног система сензибилисаног за пружање здравствених услуга младима.

- Обезбједити да здравствене услуге за младе буду приступачне, лако доступне, повјерљиве, прихватљиве и квалитетне.
- Осигурати развој међусекторске сарадње, сарадње са организацијама, као и удружењима младих, те омогућити укључивање младих у процесе планирања и заговарања реализације планираних активности.

Унапређење здравствених услуга прилагођених потребама младих

Република Српска ће:

- Радити на прилагођавању постојећих и развоју нових здравствених услуга зависно од специфичних потреба младих.
- Створити атмосферу која ће подстицати младе да користе здравствене услуге и имају повјерење у здравствени систем.
- Радити на изградњи пријатељског приступа младима у пружању здравствених услуга како у постојећим здравственим установама, тако и путем отварања пријатељских сервиса наклоњених младима.
- Системски остварити сарадњу и ускладити дјеловање и активности постојећих сервиса у области здравља младих, а нарочито у областима заштите менталног здравља, заштите од насиља, превенције и лијечења болести зависности, заштите сексуалног и репродуктивног здравља.

- Ensure the development of inter-sectorial cooperation, cooperation with organizations, as well as the associations of the young people, and will facilitate the inclusion of the young people into the processes of planning and advocating for the implementation of the planned activities.

Promotion of health care services adjusted to the needs of young people

Republika Srpska will:

- Work on adjustment of the existing and development of the new health care services depending on the specific needs of the young people.
- Create an atmosphere that will encourage the young people to use health care services and to have trust in the health care system.
- Work on the building of a friendly approach towards the young people in health care services provision both in the present health institutions and through the opening of the young people friendly services.
- Establish cooperation in a systematic way and adjust the actions and activities of the existing services in the field of youth health care, in particular in mental health care field, protection against violation, prevention and treatments of addictions, sexual and reproductive health care.

Formal and informal education

Republika Srpska will:

- Promote and develop an adequate system of prevention through formal and informal education in

Формално и неформално образовање

Република Српска ће:

- Да унапреди и развије адекватан систем превентивног дјеловања у области здравља посредством формалног и неформалног образовања у владиним и невладиним институцијама.
- Развити, стандардизовати, примјенити и пратити образовне програме за промоцију здравља младих који се спроводе од стране образовних институција; увести здравствено васпитање у школске програме и планове и остварити његову пуну имплементацију; едуковати наставни кадар из области здравствене заштите у складу са наставним планом и програмом прилагођеним потребама младих; развити, стандардизовати, примјенити и пратити програме за промоцију здравља младих који се спроводе од стране невладиних институција, а путем неформалног образовања.
- Посебан акценат ставити на едукацију здравствених професионалаца у току средњошколског и високошколског образовања, те путем додатне едукације постојећих људских ресурса, а у циљу њиховог квалитетнијег оспособљавања и сензибилизације за пружање услуга здравствене заштите младима.
- У наведеним програмима заговарати и уважавати родну равноправност.

the government and non-government institutions.

- Develop, standardize, apply and monitor the educational programs for health promotion of the young people that are carried out by the educational institutions; introduce health education in the school curricula and implement them in full; educate the teachers in health care in line with the school curricula adjusted to the needs of the young people; develop, standardize, apply and monitor the health promotion programs for the young people that are carried out by the non-government institutions and through informal education.
- Special focus should be made on the education of health professionals during the high and university education and through additional education of the existing human resources with the aim of their better professional development and development of their sensitivity to the provision of health care services to the young people. In the mentioned programs, gender issue should be advocated and respected.

Youth health promotion

Republika Srpska will:

- Be committed to a continuous youth health promotion and creation of the conditions and environment for the youth health preservation.
- Aim at prevention and reduction of non-communicable diseases; prevention and reduction of addictions; mental health prevention; sexual and reproductive health promotion; and the preven-

Унапређење здравља младих

Република Српска ће:

- Бити посвећена континуираном унапређењу здравља младих и стварању услова и окружења за очување здравља младих.
- Залогати се за превенцију и смањење незаразних болести; превенцију и смањење болести зависности; унапређење менталног здравља; унапређење сексуалног и репродуктивног здравља; те превенцију и смањење саобраћајног трауматизма и других повреда код младих.
- Развити, примјенити и пратити програме за промоцију здравих стилова живљења, развити, примјенити и пратити едукативно превентивне програме о злоупотреби психоактивних супстанци, очувању и унапређењу сексуалног и репродуктивног здравља, унапређењу менталног здравља и мјерама сигурности у саобраћају.
- Подржати развој пријатељских сервиса наклоњених младима за помоћ и пружање информација младима о психоактивним супстанцама, значају менталног здравља и сексуалног и репродуктивног здравља, те осталих информација битних за очување здравља младих.

Посебно осјетљиве групе младих

Република Српска ће:

- Обезбједити ради заштите посебно осјетљивих група младих, координацију надлежних

tion and reduction of traffic traumatism and other injuries of the youth.

- Develop, apply and monitor the programs for healthy life styles promotion, develop, apply and monitor the educational prevention programs on psychoactive substance abuse, preservation and promotion of sexual and reproductive health, mental health promotion and traffic security measures.
- Support the youth friendly services development for offering assistance and information to the young people on psychoactive substances, importance of mental health and sexual and reproductive health, as well as other information significant for youth health preservation.

Especially vulnerable youth groups

Republika Srpska will:

- Ensure, for protection of the especially vulnerable youth group, the coordination of the relevant institutions; support and improve the coordination between the health institutions and the existing and new youth friendly services.
- Advocate for sensitivity and education of the health professionals and population with the aim of improvement of an access to the health care services, information on health care, in particular for the especially vulnerable youth groups, without discrimination and stigmatization.
- Obligate to support the work of the youth friendly services which will offer the information and services to the especially vulnerable youth groups,

институција, подржати и унприједити сарадњу здравствених институција и постојећих и нових пријатељских сервиса наклањених младима.

- Залогати се за сензибилизацију и едукацију здравствених радника и становништва у циљу повећања приступа здравственим услугама, пружња информација о здравственој заштити посебно осјетљивим групама младих без дискриминације и стигматизације.
- Преузети обавезу да подржава рад пријатељских сервиса наклањених младима, који ће пружати информације и услуге посебно осјетљивим групама младих и на тај начин бити од помоћи у пружању здравствене заштите постојећим здравственим установама.
- Ради смањења стигма и дискриминација о посебно осјетљивим групама младих, радити на континуираном информисању и сензибилизацији јавности.

Млади са инвалидитетом

Република Српска ће:

- Залогати се за остварење заштите здравља младих без дискриминације по основу инвалидности.
- Предузети одговарајуће мјере како би се осигурао приступ здравственим услугама и установама у медицинској рехабилитацији младима са инвалидитетом.
- Залогати се за прилагођавање здравствених установа младима са инвалидитетом,

facilitating in that way the provision of health services to the existing health institutions.

- Work on a continuous informing and public sensitivity in order to reduce stigma and discrimination with the especially vulnerable youth groups.

Young people with disability

Republika Srpska will:

- Strive to achieve the efficient and effective youth health care without discrimination based on their disability.
- Undertake the appropriate measures in order to ensure an access to health care services and the institutions for medical rehabilitation of the young disabled people.
- Be committed to the adjusting of the health institutions in accordance to the young disabled people, removing of all kinds of barriers, creation of an approachable environment and equal opportunities for health services use.
- Provide a continuous education and work on sensitivity of all stakeholders in the society who deal in their work with the issues of interest of the young disabled persons.

Informing

Republika Srpska will:

- Use more intensively the existing ways of the population informing, strive to have information adjusted to the young people, both at the level of Republika Srpska and local level.

отклањање свих врста баријера, стварање приступачног окружења и једнаких могућности кориштења здравствених услуга.

- Обезбједити континуирану едукацију и радити на сензибилизацији свих актера у друштву који се у свом раду сусрећу са питањима од интереса за здравље младих особа са инвалидитетом.

Информисање

Република Српска ће:

- Интензивније користити постојеће начине информисања становништва, настојати да се информације прилагоде младима, како на нивоу Републике тако и на локалном нивоу.
- Посветити се проналажењу начина за лако доступан и слободан приступ младих информацијама о здрављу и унапређењу здравља.
- Посебну пажњу посветити дистрибуцији информација о здрављу у вртићима, школама, факултетима, омладинским центрима и осталим мјестима на којима се окупљају млади.

Укључивање локалне заједнице

Република Српска ће:

- Подстаћи активно укључивање локалне заједнице у унапређењу здравља младих, свјесна великог утицаја које могу имати локалне заједнице (локална управа, локални медији, локална партнерства, родитељи...) у унапређењу и очувању здравља младих,

- Be committed to search for the way in which young people can have the easiest and free access to the information on health and health promotion.
- Pay special attention to the distribution of information on health in day nurseries, schools, faculties, youth centers and other places for young people gathering.

Local community inclusion

Republika Srpska will:

- Encourage an active inclusion of the local community in youth health promotion, being aware of the great influence that the local communities might have (local government, local media, local partnership, parents...) in promotion and preservation of youth health,
- Put special focus in local communities on the programs of youth health promotion, improvement of conditions for achieving better health care of the young people, education of the young people and their parents, support to the youth friendly services, and the like.

Researches, monitoring and evaluation

- Monitoring of youth health shall be carried out through standard data records that the Public Health Institute of Republika Srpska will collect from the health institutions.
- High quality recording and reporting will be set up, and data analysis will ensure better under-

- У локалним заједницама посебан акценат ставити на програме промоције здравља младих, унапређење услова за остваривање квалитетне здравствене заштите младих, едукацију младих и родитеља, подршку раду сервиса пријатељски наклоњених младима и сл.

Истраживања, мониторинг и евалуација

- Праћење стања здравља младих вршиће се путем стандардних евиденција података које ће из здравствених установа прикупљати Институт за заштиту здравља Републике Српске.
- Успоставиће се квалитетна евиденција и извјештавање, а анализом података обезбједиће се боље разумијевање проблема везаних за здравље младих и развијање оптималног одговора за потребе младих путем мјерљивог и одрживог унапређења знања и инфраструктуре у области здравља младих.
- Изградити ће се потребни информациони систем и инструменти за адекватан мониторинг потреба за здравље младих.
- Дефинисати ће се приоритетне теме истраживања у области здравља младих које ће се промовисати на нивоу Републике Српске.
- Резултати истраживања, искустава и добре праксе ће се промовисати владиним институцијама, невладиним организацијама и широј јавности.
- Израдити ће се логички модел за евалуацију исхода и утицаја програма и акција које ће

standing of the problems related to youth health and the development of an optimal response to the young people's needs through a measurable and sustainable improvement of knowledge and infrastructure in the field of youth health.

- For the needs of youth health, the required information system and tools for an adequate monitoring will be developed.
- Priority topics for research in the field of youth health will be defined and promoted at the level of Republika Srpska.
- The results of researches, experiences and best practices will be presented to the government institutions, non-government organizations and to the general public.
- A logical model for evaluation of the outcomes and impacts of the programs and actions, initiated by the institutions and organizations in the process of achievement of the goals set out under the Policy, will be developed.
- Evaluation will be carried out on the basis of the adequate methodological instruments and indicators, taking into accounts the indicators used by the World Health Organization, the EU countries and the countries in the Region.

Foundation and national coordinator for youth health

- The Foundation for Youth Health shall be established. This Foundation will support promotion of health of young people as the whole with a particular focus on preparing and implementation

покренути институције и организације у реализацији циљева Политике.

- Евалуација ће се проводити на основу прикладних методолошких инструмената и индикатора, при чему ће се у обзир узети индикатори које у овој области користе Свјетска здравствена организација, земље Европске уније и земље у окружењу.

Фондација и национални координатор за здравље младих

- Основаће се Фондација за здравље младих, која ће подржавати унапређење здравља младих у цјелини, са посебним акцентом на припремању и реализацији програма за промоцију здравља и превенцију болести код младих у Републици Српској.
- Фондација за здравље младих ће радити на следећим активностима: промовисању здравог начина живота (здрава исхрана, физичка активност, живот без: цигарета, алкохола, дрога и друго); подршка програмима промоције здравља, подршка здравственом просвјетивању младих, подршка едукацији здравствених професионалаца, младих, родитеља младих, подршка истраживачким пројектима у области здравља младих, обезбеђивању сталне подршке јавног мијења у спровођењу акција за унапређење здравља младих, успостављању сталне сарадње са научним и стручним институцијама из земље и свијета посебно са Универзитетима, Факултетима, Институтима, сродним Фондацијама и Удржењима.

of the programs for health promotion and disease prevention with the young people in Republika Srpska.

- The Foundation for Youth Health will carry out the following activities: promotion of healthy life styles (healthy nutrition, physical activities, life without cigarettes, alcohol, drugs and others); support to the programs of health promotion, support to health education of the young people, support to the education of health professionals, young people, their parents, support to the research projects in the field of youth health, a continuous support to public opinion through carrying out the actions for youth health promotion, establishment of a continuous cooperation with the scientific and expert institutions within the country and from the abroad, particularly with the universities, faculties, institutes, peer foundations and associations.
- The work of the Foundation shall be financed from the Government Budget, grants from the municipal budgets, lottery resources, international donations and other sources of donor financial resources.
- The National Coordinator for Youth Health of Republika Srpska shall be appointed, who will be in charge of coordination of activities in youth health field with the activities recommended by the World Health Organization and applied by the developed EU countries and surrounding countries.

- Фондација ће се финансирати донацијама из буџета Владе, донацијама из буџета општина, средстава лутрије, међународних донација и других извора донаторских средстава.
- Именоване се Национални координатор за здравље младих Републике Српске, који ће у свом раду радити на координирању активности у области здравља младих са активностима које препоручује Свјетска здравствена организација а примјењују развијене земље Европске уније и окружења.

Извори финансирања

За реализацију циљева дефинисаних Политиком, а кроз израду и усвајање Стратегије и Акционих планова за реализацију Политике, дефинисане се потребна подршка у финансијским средствима. Средства из буџета Владе Републике Српске биће лоцирана на буџетима ресорних министарстава. Такође је потребно обезбједити финансијску подршку из буџета градова и општина, за програме и акције које ће се проводити у складу са Политиком. Додатни извор финансирања су међународни фондови и институције, домаћи донатори (појединци и организације) и други алтернативни начини прикупљања финансијских средстава.

Sources of financing

To achieve the goals set out under the Policy, the required financial support will be defined through the development and adoption of the Strategy and Action Plans for implementation of the Policy. The financial resources from the Republika Srpska Government Budget will be allocated in the budgets of the respective Ministries. Also, it is necessary to ensure the financial support from the budgets of the towns and municipalities for the programs and actions that will be carried out in accordance with the Policy. An additional source of financing will be also international funds and institutions, domestic donors (individuals and organizations) and other alternative ways of fundraising will be included.

**Политика здравља младих Републике Српске
за период од 2008. до 2012. године**
Радна група Министарства здравља и социјалне заштите

Издавач

Министарство здравља и социјалне заштите
Републике Српске

Тираж

500

Мјесто и година издавања

Бања Лука
2008

Дизајн

CGM design
Бања Лука

Министарство здравља и социјалне заштите

Трг Републике Српске 1, 78000 Бања Лука
тел. + 387 51 339 475, факс. + 387 51 339 658
e-mail: ministarstvo-zdravlja@mzs.vladars.net

